

Κεφάλαιο P ονομάζεται το οικονομικό αγαθό το οποίο εκφράζεται σε νομισματικές μονάδες, π.χ. ευρώ και έχει την δυνατότητα να αυξάνεται.

Τόκος (Interest) I λέγεται το ποσό των χρημάτων που παίρνει ο δανειστής ενός κεφαλαίου P, για χρόνο δανεισμού t, από τον δανειζόμενο. **Ο χρόνος t** μπορεί να εκφράζεται σε χρόνια, μήνες και ημέρες.

Ετήσιο Επιτόκιο r (annual rate of interest) είναι ο τόκος για κεφάλαιο $P = 1$ νομισματικής μονάδας στη μονάδα του χρόνου. Συνήθως λαμβάνεται ως μονάδα χρόνου ένα ημερολογιακό έτος το οποίο και χωρίζεται σε τρία ήδη :

α. Το πολιτικό έτος όπου μπορεί να αποτελείται από 365 ή 366 ημέρες και ο κάθε μήνας περιλαμβάνει τον πραγματικό αριθμό των ημερών του.

β. Το εμπορικό έτος που αποτελείται από 360 ημέρες και ο κάθε μήνας έχει 30 ημέρες.

γ. Το μικτό έτος που αποτελείται από 360 ημέρες αλλά ο κάθε μήνας περιλαμβάνει τις πραγματικές του ημέρες.

Τελική αξία S ή αλλιώς μέλλουσα αξία (amount or future value) είναι το άθροισμα του κεφαλαίου P και του τόκου I. Ο ορισμός αυτός εκφράζεται με τον τύπο **$S = P + I$ ή $S = P(1 + rt)$.**

Αν το επιτόκιο r είναι ετήσιο και ο χρόνος εκφράζεται σε μήνες τότε ο τύπος γίνεται : **$S = P(1 + rm/12)$** , όπου m είναι οι μήνες

Και αν ο χρόνος εκφράζεται σε ημέρες ο τύπος γίνεται :

$S=P(1+rd/365)$, όπου d είναι οι ημέρες και το έτος είναι πολιτικό.

Όταν τοκίζουμε στην Τράπεζα κεφάλαιο P για κάποιο χρονικό διάστημα t , η πρώτη ημέρα της κατάθεσης δεν υπολογίζεται στο χρονικό διάστημα, ενώ υπολογίζεται η τελευταία ημέρα.

Προκαταβολή τόκου (Bank discount) έχουμε όταν κάποιος δανειστεί ένα ποσό P από την Τράπεζα με ετήσιο επιτόκιο i για χρονική περίοδο t και δεν πάρει το ποσό που δανείστηκε αλλά τη διαφορά του κεφαλαίου με τον τόκο, $P-I$.

Το ποσό που θα εισπράξει λέγεται ελεύθερο κεφάλαιο και υπολογίζεται με τον τύπο $P_{ελ}=P(1-rt)$.

Αν το επιτόκιο r είναι ετήσιο και ο χρόνος εκφράζεται σε μήνες τότε ο τύπος γίνεται : $P_{ελ}=P(1-rm/12)$, όπου m είναι οι μήνες

Και αν ο χρόνος εκφράζεται σε ημέρες ο τύπος γίνεται : $P_{ελ}=P(1-rd/365)$, όπου d είναι οι ημέρες και το έτος είναι πολιτικό.

Ανατοκισμός ή αλλιώς Σύνθετη κεφαλαιοποίηση (Compound Interest), λέγεται η κεφαλαιοποίηση εκείνη κατά την οποία ο τόκος I που συσσωρεύεται από τον τοκισμό κεφαλαίου P για χρονική περίοδο i με ετήσιο επιτόκιο r , προστίθεται στο αρχικό κεφάλαιο P στο τέλος της χρονικής περιόδου t . Έτσι στην επόμενη χρονική περίοδο υπάρχει προς τοκισμό με ετήσιο επιτόκιο i , το αρχικό κεφάλαιο P και ο τόκος I της χρονικής περιόδου t .

Το επιτόκιο στον ανατοκισμό συμβολίζεται με i για να υπάρχει διάκριση από τον απλό τόκο.

Για να υπολογίσουμε την τελική αξία S , του κεφαλαίου P που τοκίζεται με ανατοκισμό για χρονική περίοδο t , χρησιμοποιούμε τον τύπο :

$$S=P(1+i)^t$$

Για να υπολογίσουμε τον τόκο στον ανατοκισμό χρησιμοποιούμε τον τύπο :

$$I=S-P$$

Αρχή της οικονομικής ισοδυναμίας

Η λύση των προβλημάτων των Οικονομικών Μαθηματικών στηρίζεται στην ακόλουθη αρχή:
«Δύο άνισα ποσά χρημάτων σε ορισμένη χρονική στιγμή θεωρούνται ισοδύναμα».

Η ουσία της αρχής αυτής είναι ότι το χρήμα αναπτύσσεται σαν συνάρτηση του χρόνου.

Παράδειγμα

Η εταιρία X δανείζεται από την Τράπεζα 1.000.000 €, με ετήσιο επιτόκιο 21% για ένα χρόνο. Η εταιρία X πρέπει να επιστρέψει στην Τράπεζα ποσό 1.210.000 € μετά από ένα χρόνο.

Τη στιγμή $t = 0$ που η Τράπεζα παραδίνει στην εταιρία X το ποσό του 1.000.000 € υπάρχει ισοδυναμία (με οικονομική έννοια) μεταξύ του 1.000.000 € και του 1.210.000 €, οι οποίες θα καταβληθούν μετά από ένα χρόνο στην Τράπεζα .

Επίσης, κατά το τέλος του ενός έτους που η εταιρία X καταβάλλει στην Τράπεζα το ποσό των 1.210.000 €

υπάρχει ισοδυναμία (με την οικονομική έννοια) μεταξύ του ποσού 1.210.000€ και του ποσού των 1.000.000 € τα οποία η εταιρία X έλαβε πριν από ένα χρόνο.

Οικονομικές πράξεις λέγονται οι Μαθηματικές πράξεις οι οποίες πραγματοποιούνται στα προβλήματα των Οικονομικών Μαθηματικών, μεταξύ των διαφόρων οικονομικών μεγεθών όπως το Κεφάλαιο, ο Τόκος, το Επιτόκιο, ο Χρόνος, το Κόστος κτλ.

Οι πράξεις αυτές χωρίζονται σε δύο είδη:

α. Βραχυπρόθεσμες Οικονομικές Πράξεις, χρονικής διάρκειας 1,3, 6 μηνών ή το πολύ 1 χρόνου.

β. Μακροπρόθεσμες Οικονομικές Πράξεις, χρονικής διάρκειας μεγαλύτερης του 1 χρόνου.